

Ключові слова: екологічна компетентність, початкова освіта, нормативна база.

Література

- Kremen, V. H. (Red.) (2010). Bila knyha natsionalnoi osvity Ukrainy. NAPN Ukrainy. Inform. Systemy.
- Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity. (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>
- Lokshyna O. (2015). Osvitni standarty u retseptsiiakh zarubizhnykh uchenykh. <https://lib.iitta.gov.ua/714753/>
- Nacionalna ramka kwalifikacij Ukraini <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
- Typovi osvitni prohramy dlia 1-4 klasiv 2018-2021. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>

ВІДКРИТА ОСВІТА: КЛЮЧОВІ ОРІЄНТИРИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Лариса Петренко, д. пед. н., проф.

Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»
м. Київ, Україна

Олена Зеліковська, к. пед. н, доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Наталя Білоусова, к. пед. н.

Національний університет охорони здоров'я імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна

Метою дослідження є з'ясування ключових орієнтирів наукових досліджень щодо розвитку відкритої освіти в країнах світу. Сучасний світ характеризується динамічністю, швидкоплинністю подій і новими викликами, з якими стикаються національні системи освіти

і навчання. Спочатку карантин з приводу пандемії COVID-19, потім широкомасштабне вторгнення російської армії в Україну занурили світ у стан «нової нормальності» (New normal): старі орієнтири і правила перестали працювати, а нові ще не вироблені. У цьому світі дуже швидко втрачають цінність набуті компетенції і навчання упродовж життя стає пріоритетом. Створення більш демократичної та конкурентоспроможної системи освіти, здатної покращити доступ більш широких верств населення до освітніх послуг задля підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, нині все частіше пов'язують із реалізацією стратегій відкритої освіти (Петренко, Зеліковська & Білоусова, 2022). У контексті відкритої освіти реалізується принцип «навчання упродовж життя» як ключове завдання і визнаний на міжнародному рівні інструмент для подолання глобальних викликів і досягнення Цілей сталого розвитку (UNESCO, 2021).

У 2007 р. у Кейптауні на нараді обговорювались шляхи прискорення зусиль з розвитку відкритих ресурсів, технологій і методів викладання в галузі освіти. За її результатами було сформульовано та обґрунтовано всесвітню ініціативу з розвитку відкритих освітніх ресурсів, прийнято стратегії розвитку відкритої освіти, які в Кейптаунській декларації означені як: «освітяни та учні»; «відкриті освітні ресурси»; «відкрита освітня політика» (UNESCO, 2021a).

За результатами вивчення інформаційного масиву пошукової платформи Web of Science, що об'єднує кілька бібліографічних і реферативних баз даних наукової літератури, які рецензуються, виокремлено окремі кластери відкритої освіти, які визначають ключові орієнтири наукових досліджень розвитку відкритої освіти: “open education”, “open university”, “distance education”, “open acces”. За результатами аналізу інформаційного масиву бібліографічної та реферативної бази даних наукової літератури Scopus виявлено дещо інші кластери відкритої освіти, які маркуються дефініціями: “open science”, “internet of things”, “cloud computing”, “blockchain”, “bigdata”. Використання програми візуалізації паттернів і трендів наукової літератури VOSviewer уможливило унаочнення кожного кластеру. Йдеться про його розміри (кількість публікацій за ключовими словами і фразами) та пов'язані з ним поняття. За їх сукупністю означено назву кластеру. Саме ці терміни розглядаємо як концепти, що відображають інноваційні ідеї як пріоритетні на даному етапі розвитку відкритої освіти, що представлені науковими розробками і визначають сучасні тенденції розвитку

відкритих освітніх ресурсів, технологій і методик (Петренко, Зеліковська & Білоусова, 2022).

Візуальне вивчення інформаційного масиву пошукової платформи Web of Science та бібліографічної і реферативної бази даних наукової літератури Scopus дало можливість виявити нові напрями наукових досліджень розвитку відкритої освіти: “open educational resources”, “open educational practices”, “open design”, “systematic review”, “scoping review”.

Встановлено, що основними цілями і завданнями на найближчу перспективу визначено: використання відкритих ліцензій на навчальні матеріали; поєднання відкритих освітніх ресурсів з педагогічними методиками і технологіями та їх розумне використання; співробітництво та інформаційно-просвітницька діяльність як на регіональному, так і глобальному рівні у створенні, доступності, повторному використанні, адаптації, перерозподілу та оцінюванні відкритих освітніх ресурсів (UNESCO, 2021a).

Зроблено висновок, що відкрита освіта має тенденції до активного розвитку. Якщо на першому етапі активно досліджувались, розроблялись і впроваджувались відкриті освітні ресурси в освітній процес закладів освіти різного типу, то на даний час постало питання їх ліцензування. Відкриту освіту пов'язують із навчанням дорослих і реалізацією принципу «навчання упродовж життя». Нові ідеї у розвитку відкритої освіти представлені низкою концептів, виявлених в інформаційному масиві пошукової платформи Web of Science та бібліографічній і реферативній базі даних наукової літератури Scopus.

Ключові слова: стратегії, тенденції, навчання упродовж життя, кластери, концепти.

Література

- Петренко, Л.М., Зеліковська, О.О., Білоусова, Н.А. (2022). Відкрита освіта: сучасні тренди і нові концепції. Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки», 21(50), 206–218. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-206-218](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-206-218)
- UNESCO. (2021). UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL): annual report, 2021. <https://is.gd/VapFi6>
- UNESCO. (2021a). UNESCO Recommendation on Open Science. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949>